

ELS BOMBITA(D)OS

casos com *Campanuixos*, *Escarruixos*, *Nebuixos* (noms tots que tinc recollits a Pall. i Rbg.). Cal partir, doncs, de *Bodoluy*, la forma antiga, com la de tants noms pirinencs del sufix pre-romà *-ui*.

Dintre la vasta família dels noms de lloc en *-ui*, se'n distingiren bastants on trobem *-dui* o *-tui*, responent a la vivent derivació del collectiu basc en *-ROI* (alternant, darrere sonant, amb *-doi*): com *Espaldui* (bc. *ezpel* 'boix', bc. *ezpeldo* 'boixeda'). Cas repetit en la nostra toponímia del NO. (*Nestui*, *Semenestui*, *Onestui*, *Tarnadui*, *Marradui* etc.). És, doncs, fàcil suposar que *Bodoluy* surti de **Bolodui*, per una trivial metàtesi; partirem, doncs, de *BULU-ROI* 'el lloc dels caps' (cf. CAPITELLA > *Cabdella*, i *Cab-ascarri*). Aquí, per tant, tindriem la mateixa arrel que en *Bolòs* (capdamunt de la seva vall) i en *Bolvir* < *BULU* o *BURU-IRI*.

Bom (gc.-rbg), V. *Bon*

Els BOMBITA(D)OS

Pda muntanyenca dels Ports de Morella, en el terme de Forcall (XXVII, 195.24): *MONTES VETATOS* 'turons vedats, termes on no es pot caçar, o pasturar' > **mon(s)bitados* dissimilant *m-n* > *b-n*; la *i*, la *-t* i la *-o*, segons els paral·lels mossàrabs, aplegats en E.T.C. II, 153, 156.

BOMORE

Bosc i planyera ('planell') de ~ te. Alòs d'Àneu (xx, 162), a l'esq. de la Noguera, al peu de la confluència amb Comamala: < *Bosc-more* MOLLEM, amb l'evolució precatalana de la *-LL-* i de la *-E* exemplificada en E.T.C. I, 122, 132.

Bompar, V. *Montpar*

BOMPAS

Poble rossellonès, uns 6 k. al NE de Perpinyà.

PRON. MOD.: *bumpàs* 1960 (a Clairà xxvi, 5), allí mateix (xxv, 107 ss.) i als pobles circumdants.

DOC. ANT. 1155: «Arnaldi Radulfi de *Malpas*», signant un doc. relatiu a Malloles, Pollestres i el Rard (col·le. Moreau LXVII, 170); 1172: el Comte Guerau de Rosselló deixa en testament a l'Hospital uns forns 50 de Perpinyà prop del portal «qui exit ad *Mallolas* --- castrum de *Malpas* --- campum de Stagno ---» (l'estany ja sec de vora la ciutat), doc. perdut, en l'orig., que Fossà treu de la còpia conservada a la Casa de la Ciutat de Perpinyà confrontant-la amb altres còpies; i 55 anota a *Malpas*: «hodie *Bompas*»; també p.p. MirerS (*TemplH* 7); 1203: «de *Bono Passu*» i 1235: «apud Bonum Passum» (*InuLC*, s. v. *pas*, 624, 108); 1254: *Bono Passu* (Alart, *Priv.* 213); 1283: «G. M. de *Bono Passu* Lavanerie» (*InuLC*); 1359: *Bon Pas* (CoDoACA 60

xii, 125); 1380: *Bon Pas* (RLR xii, 128); 1395: *Bon Pas* (Alart, *Doc. Geogr. Hist.* 25).

N'hi ha un homònim a l'Aude: un mas *Bompas* (te. Aigüesvives, cantó Peiriac, doc. *Mal pas* a. 1175, *Non pas* 1503, *Bon pas* 1536).

El nom s'explica per la situació del poble: el camí de Perpinyà a Bompàs travessa la Tet 2 k. al S. del poble, i la partió entre els dos termes segueix el curs del riu. A l'enquesta de Clairà m'explicaven que ells diuen *pas*, allà on en francès es diu «gué» 'gual', i donaren dos o tres exemples de NLL menors dins el terme, on té aquest valor. El nom *bon pas* es refereix, doncs, al gual d'aquest camí d'importància cabdal per al poble i tota la gent de la rodalia.¹

Pere Vidal, *Guide Pyr. Or.* 51, ingènuament no sap explicar per què «la forme primitive *Malpas* ou *Malo Passu* employée jusqu'au XIIIe. S.», «est transformé dès lors en *Bompas* on ne sait d'ailleurs pourquoi»; es lleva amb una fantàstica etim.: que el nom vindria del bretó *mad* 'bon' (!) i es relacionaria amb el nom de la capella veïna de Sant Salvador de *Canomals* (res a veure, tampoc: ve de *Canemals* 'camps de cànem' o aiguamolls on es remulla el cànem). L'explicació del canvi és òbvia: el pas d'un riu fou sempre un moment delicat: les dues denominacions pugneren al principi (*mal-* potser afavorit per gent malevola dels pobles veïns, *Bon-* per la del poble mateix: evitem el mal averany, *εὐφημικῶς*), i acabà per imposar-se als qui s'estimaven més evitar els mals averanys. Visquen les *Eumènides!* no desencadenessin la fúria dels elements. El cas, com hem vist es repeteix en el nom llenguadocià, que es deu referir a un gual del riu Aude, a 2 k. del qual hi ha Aigüesvives.

No voldria barrejar-me en la qüestió ortogràfica, dels qui volen canviar en *Bompàs* la grafia oficial amb *-mp-*: toca decidir-la als rossellonesos, i jo m'abstinc de canviar res. Si volen escoltar el meu consell és que no es cansin a canviar-ho: estalviïn la força per als casos on això importa a la dignitat de la llengua catalana. (*Prada*, *Colliture*, *Taltaüll*, *Sallagosa*, *Banyis d'Arles*). La norma nostra ortogràfica és que en català no s'escriu mai *np* ni *nb* ni *nm*: per què fer-hi una excepció? Escrivim *bombó* (de *bon-bon*); escrivim *mampara*, *mamparar*, *mamballetes* els compostos de *ma(n)*, *pamporci* etc. els de *pan*, oc. *nomparelh* etc.; no escrivim *emp-*, *comp-*, i *mm-* els formats amb *con-*, *en-*, *-in*?

¹ El vell gual és prop de la *Colomina d'Oms*, i encara se'n servien els de Bompàs per anar a treballar a Castellrosselló durant la joventut del meu inf., i en deien *El Pas de la Colomina* (xxv, 107); també hi havia un gual, que anava de la vila de Perpinyà (en «Els Quatre Camis») a Bompàs, que en deien «el *Pas del Llop*» (xxv, 115). El nom potser s'origina a l'alta E. Mj. amb referència al Pas de la Colomina, car sembla que és allí on passava la via romana, que venia de *Ruscino* 'Castellrosselló'.

Bon-, NPP germ. en ~, V. *Bonarigues*